

VENDIM
NR. 5, datë 23.2.2016

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Bashkim Dedja kryetar i Gjykatës Kushtetuese

Vladimir Kristo anëtar i “ “

Sokol Berberi anëtar i “ “

Vitore Tusha anëtare e “ “

Gani Dizdari anëtar i “ “

Besnik Imeraj anëtar i “ “

Fatos Lulo anëtar i “ “

Fatmir Hoxha anëtar i “ “

me sekretare Edmira Babaj, në datën 13.10.2015 mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, çështjen me nr. 53/12 Akti, që i përket:

Kërkues: Enver Rrapaj

SUBJEKT I INTERESUAR: Ferdinand Dollani

OBJEKTI: Konstatimi i cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor si pasojë e mosarsyetimit brenda një afati të arsyeshëm të vendimit nr. 1761, datë 9.9.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan.

BAZA LIGJORE: Nenet 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, si edhe ligji nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatorin e çështjes Fatmir Hoxha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuësit, i cili ka kërkuar pranimin e kërkesës, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

1. Në datën 11.10.2010 kërkuesi ka paraqitur në Gjykatën e Rrethit Gjyqësor Elbasan kërkesëpadinë me objekt lirim dhe dorëzimin e pasurisë së paluajtshme në pronësinë e tij, si dhe shpërblimin për përdorimin dhe dëmtimin e pasurisë.

2. Me vendimin nr. 1761, datë 9.9.2011, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Elbasan ka vendosur: *“Pranimin e kërkesëpadisë. Detyrimin e të paditurit Ferdinand Dollani që t’i lirojë dhe dorëzojë paditësit Enver Rrapaj një ndërtesë dykatëshe, ku kati i parë ka një sipërfaqe prej 472.5 m² dhe kati i dytë ka një sipërfaqe prej 485 m², të ndodhur në lagjen “28 Nëntori” të qytetit Elbasan, duke u përcaktuar vendndodhja me kufizimet e ndërtesës sipas hartës treguese të regjistrimit, që është bashkëngjitur certifikatës për vërtetim pronësie të lëshuar nga ZVRPP-ja Elbasan. Detyrimin e të paditurit Ferdinand Dollani që t’i paguajë paditësit Enver Rrapaj një shpërblim për përdorimin e ndërtesës dykatëshe në shumën prej 1.000.000 lekësh.”*

3. Në përfundim të gjykimit kërkuesi është pajisur me shkurtimin e vendimit, i cili përmban dispozitivin e tij, por deri në paraqitjen e kërkesës në Gjykatën Kushtetuese nuk i është vënë ende në dispozicion vendimi i plotë dhe i arsyetuar i gjykatës.

II

4. **Kërkuesi Enver Rrapaj** i është drejtuar Gjykatës Kushtetuese (*Gjykata*) me kërkesë sipas objektit, duke parashtruar në mënyrë të përmbledhur:

4.1 Edhe pse kanë kaluar 4 vjet nga pranimi i kërkesëpadisë, vendimi nuk është zbardhur ende i arsyetuar, sepse gjyqtari i çështjes është shkarkuar nga detyra, ndërkohë që kërkuesi disponon vetëm një shkurtime vendimi.

4.2 Kërkuesi i është drejtuar kryetarit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, Ministrisë së Drejtësisë dhe Këshillit të Lartë të Drejtësisë (*KLD*), por nuk është kryer asnjë veprim për zgjidhjen e kësaj situate.

4.3 Kërkuesi nuk mund të ngrejë padi të re në gjykatë, pasi kjo çështje përbën gjë të gjykuar, dhe as nuk mund të padisë gjykatën për mosarsyetimin e vendimit.

5. **Subjekti i interesuar Ferdinand Dollani** nuk ka paraqitur prapësime me shkrim para Gjykatës lidhur me pretendimet e ngritura në kërkesë.

III

Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuesit

6. Gjykata vëren se kërkuesi legjitimohet *ratione personae*, pasi ai është një nga subjektet që mund të vënë në lëvizje gjykimin kushtetues në bazë të nenit 134/1/g të Kushtetutës, si dhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit ligjor 2-vjeçar që ka parashikuar neni 30/2 i ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”.

7. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materia* Gjykata ka pranuar se kërkesat e individëve për cenimin e së drejtës për një gjykim brenda një afati të arsyeshëm mund të merren në shqyrtim, pavarësisht se gjykimi për mbrojtjen e të drejtave, lirive dhe interesave kushtetuese dhe ligjore të tyre ende nuk ka përfunduar në të gjitha shkallët e gjykimit prej gjykatave të juridiksionit të zakonshëm (*shih vendimin nr. 51, datë 20.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*). Në të tilla raste Gjykata shqyrton nëse ka pasur mjete, të cilat kërkuesi duhej t'i shfrytëzonte në plotësim të kushtit të shterimit të mjeteve. Në këtë drejtëm, në kuptim të nenit 13 të KEDNJ-së, mjetet në dispozicion të një ndërgjyqësi për të parashtruar një ankesë për zgjatjen e procesit janë “efektive” në qoftë se ato “parandalojnë shkeljen e pretenduar, pengojnë vazhdimin e saj ose ofrojnë një riparim të përshtatshëm për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur” (*shih vendimin nr. 56, datë 21.7.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

8. Nga aktet e administruara konstatohet se kërkuesi i është drejtuar me kërkesë si kryetarit të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan, Ministrisë së Drejtësisë dhe KLD-së për të gjetur zgjidhje për situatën e krijuar. Megjithatë asnjë nga këto mjete nuk kanë qenë efektive në kuptim të standardeve të mësipërme të jurisprudencës së Gjykatës dhe GJEDNJ-së. Për këto arsye, Gjykata vlerëson se kërkuesi legjitimohet t'i drejtohet asaj në lidhje me kërkimin objekt kërkesë, në kuptim të nenit 131/f të Kushtetutës.

B. Për pretendimin e mosarsyetimit të vendimit brenda një afati të arsyeshëm dhe cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë

9. Kërkuesi pretendon se edhe pse kanë kaluar 4 vjet nga shpallja e vendimit, ai ende nuk ka një vendim gjyqësor të arsyetuar, i cili të jetë i ekzekutueshëm me qëllim rivendosjen e së drejtës së cenuar.

10. Në nenin 42/2 të Kushtetutës parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetuese dhe ligjore, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton

subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Në rast se mohohet kjo e drejtë procesi konsiderohet i parregullt, sepse aksesit në gjykatë është, para së gjithash, një kusht kryesor për të realizuar mbrojtjen e të drejtave të tjera të individit. Shteti i së drejtës nuk mund të konceptohet pa u njohur individëve të drejtën dhe mundësinë për t'iu drejtuar gjykatës (*shih vendimin nr. 8, datë 26.2.2015 të Gjykatës Kushtetuese*).

11. Gjykata në jurisprudencën e saj ka përcaktuar disa standarde kushtetuese, të cilat janë të lidhura nga pikëpamja organike dhe funksionale me njëra-tjetrën në mënyrë të tillë që cenimi i njërit standard ndikon në mënyrë të pashmangshme në cenimin e të tjerave (*shih vendimin nr. 27 datë 24.6.2013 të Gjykatës Kushtetuese*). Në këtë kuptim, e drejta e aksesit kërkon edhe pajisjen e palëve në proces me një vendim gjyqësor të arsyetuar, në të cilin gjykata tregon me qartësi faktet, ligjin e zbatueshëm dhe arsyet që e kanë shtyrë për të bërë zgjedhjen ndërmjet disa mundësive. Në jurisprudencën kushtetuese e drejta për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar është konsideruar pjesë përbërëse dhe e pandarë e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, në kuptim të neneve 42, 142/1 të Kushtetutës dhe nenit 6 të KEDNJ-së. Arsyetimi i vendimeve gjyqësore është një element thelbësor i një vendimi të drejtë dhe funksioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve që ato janë dëgjuar, duke iu dhënë njëkohësisht mundësinë për ta kundërshtuar atë. Duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimin nr. 18, datë 31.3.2014 të Gjykatës Kushtetuese*).

12. Gjykata, bazuar në informacionin dërguar asaj me shkresat nr. 1037 prot., datë 26.10.2015 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan dhe nr. 3308/1 prot., datë 23.10.2015 të KLD-së, vëren se me vendimin nr. 306, datë 8.3.2013 të KLD-së është marrë masa disiplinore "Shkarkim nga detyra" ndaj gjyqtarit Xh.K. Si pasojë kanë ngelur një sërë vendimesh tërësisht të paarsyetura, që u përkasin subjekteve të ndryshme, mes të cilave edhe kërkuesi. Për këtë qëllim, vetë gjykata e shkallës së parë i është drejtuar Ministrisë së Drejtësisë dhe KLD-së për të dhënë sugjerime dhe për të ndihmuar për zgjidhjen e situatës. Me shkresën nr. 1106 prot., datë 24.5.2013 të zëvendëskryetarit të KLD-së i është kërkuar Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan të zbatojë legjislacionin në fuqi, duke garantuar të drejtën e qytetarëve për një proces të rregullt ligjor nëpërmjet dërgimit të akteve të dosjeve përkatëse për shqyrtim në gjykatën e apelit apo Gjykatën e Lartë, me qëllim që këto gjykata të vlerësojnë nëse aktet procedurale, përfshirë edhe vendimin gjyqësor, janë në përputhje me ligjin, duke urdhëruar edhe riparimin e të metave që konstatohen. Ky qëndrim është përsëritur edhe me shkresat nr. 1421/1 prot., datë 22.7.2015 dhe nr. 1994/1 prot., datë 1.9.2015 të KLD-së, në vijim të komunikimeve mes këtij organi dhe vetë Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan. Po ashtu, sipas KLD-së, në kushtet kur gjyqtari është i shkarkuar nga detyra, ai nuk është më subjekt i kontrollit të këtij organi.

13. Si pasojë e udhëzimeve të dhëna nga KLD-ja, rezulton se disa nga çështjet e përfunduara, por të pazbardhura, për të cilat është paraqitur ankim, janë dërguar në gjykatat më të larta, ndërsa çështja e kërkuesit, meqenëse nuk është ankimuar, nuk është shqyrtuar nga një gjykatë më e lartë. Edhe pse kërkuesi, në përputhje me të drejtat e tij procedurale, u është drejtuar institucioneve përgjegjëse për kërkim informacioni dhe për marrjen e një vendimi në lidhje me dosjen e tij gjyqësore (kërkesat e datave 7.4.2015, 23.4.2015 dhe 8.6.2015), përfundimisht me shkresën nr. 570 prot., datë 3.6.2015 kancelari i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan i është përgjigjur se ai mund t'i drejtohet me ankim Gjykatës së Apelit Durrës për mosarsyetimin e vendimit, sipas dispozitave procedurale.

14. Sipas nenit 308 të KPC-së vendimi duhet të nënshkruhet nga të gjithë anëtarët e trupit gjykues që kanë marrë pjesë në dhënien e tij, kurse në çështje të ndërlikuara gjykata mund të shpallë vetëm dispozitivin e vendimit, duke e dorëzuar atë të arsyetuar në sekretari jo më vonë se dhjetë ditë, ose të shtyjë shpalljen e arsyetuar të vendimit deri në pesë ditë. Sipas nenit 309 të KPC-së vendimi mbështetet vetëm në të dhënat që ndodhen në aktet dhe që janë shqyrtuar në seancë gjyqësore. Po sipas kësaj dispozite, gjykata i çmon provat e marra gjatë gjykimit të çështjes, sipas bindjes së saj të brendshme, të formuar nga shqyrtimi i të gjitha rrethanave të çështjes në tërësinë e tyre. Kurse në nenin 310 të KPC-së parashikohen elementet që duhet të përmbajë vendimi gjyqësor nga pikëpamja strukturore. Megjithatë, Gjkata vëren se dispozitat procedurale nuk përmbajnë asnjë parashikim për rregullimin e situatave të tilla si rasti konkret në shqyrtim.

15. Gjkata vëren se kërkuesi është pajisur pas përfundimit të gjykimit me një shkurtim të vendimit gjyqësor, i cili përmban vetëm dispozitivin e tij dhe deri në momentin e shqyrtimit të kësaj çështjeje, për shkak të shkarkimit nga detyra të gjyqtarit të çështjes, i cili e ka shqyrtuar atë si gjyqtar i vetëm, nuk ka ende një vendim përfundimtar të formës së prerë, i cili të jetë i ekzekutueshëm, çka në thelb i ka cenuar atij të drejtën e aksesit.

16. Gjkata vëren se situata vazhdon të mbetet pa zgjidhje konkrete, si pasojë edhe e një boshllëku ligjor për rregullimin e situatave të tilla. E vetmja zgjidhje për kërkuesin është depozitimi i ankimit në një gjykatë më të lartë, me qëllim riparimin e të metave, çka bie ndesh me interesat e tij si pala gjyqësore. Gjkata ka theksuar në jurisprudencën e saj se u takon organeve shtetërore që të gjejnë mjetin e përshtatshëm efektiv për të rivendosur të drejtat e cenuara të individëve, në rast se ky cenim ka ardhur si pasojë e veprimeve apo mosveprimeve të këtyre organeve. Situata konkrete e lindur si pasojë e largimit nga detyra të gjyqtarit të çështjes pa plotësuar detyrimet ligjore për arsyetimin e vendimeve të tij, për më tepër kur rezulton nga aktet se në të njëjtën situatë me kërkuesin ndodhen edhe shumë shtetas të tjerë, kërkon një zgjidhje sa më të shpejtë. Në kushtet kur kuadri ligjor paraqet boshllëk për rregullimin e këtyre situatave, si dhe bazuar në rolin dhe misionin e Ministrisë së Drejtësisë dhe Këshillit të Lartë të Drejtësisë, Gjkata e gjen me vend të theksojë domosdoshmërinë dhe detyrimin e ndërhyrjes së këtyre organeve për të gjetur mjetin e përshtatshëm dhe mekanizmat për shmangien dhe zhbllokimin e situatave të tilla, me qëllim respektimin e së drejtës së shtetasve për një proces të rregullt.

17. Në përfundim, Gjkata vlerëson se pretendimi i kërkuesit për mohimin e së drejtës së aksesit në gjykatë është i bazuar dhe si i tillë duhet të pranohet.

PËR KËTO ARSYE,

Gjkata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131/f dhe 134/1/g të Kushtetutës, si dhe të neneve 72 e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000, “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, njëzëri,

VENDOSI:

- Pranimin e kërkesës.
- Konstatimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykatë si pasojë e mosarsyetimit të vendimit nr. 1761, datë 9.9.2011 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Elbasan.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Anëtarë: Bashkim Dedja (kryetar), Sokol Berberi, Vladimir Kristo, Besnik Imeraj, Gani Dizdari, Vitore Tusha, Fatmir Hoxha, Fatos Lulo